



Številka: 00104-372/2017/8

Datum: 31. 8. 2017

### **Odgovor na poslansko vprašanje Danijela Krivca v zvezi z višino koncesnin za rabo termalne vode**

Poslanec Državnega zbora Danijel Krivec je na Vlado Republike Slovenije naslovil pisno poslansko vprašanje v zvezi z višino koncesnin za uporabo termalne vode (številka zadeve 00104-372/2017). Vsebina poslanskega vprašanja se nanaša na naravna zdravilišča in višino koncesnin, ki jih te plačujejo za rabo termalne vode pri izvajanju svojih dejavnosti. V dopisu poslanca je navedeno, da strošek koncesnin za rabo termalne vode v posameznih zdraviliščih znaša tudi do štiri odstotke prihodkov, zaradi česar je oteženo vlaganje v razvoj in spodbujanje obiska turistov. Izpostavljeno je, da zdravilišča na Madžarskem, Slovaškem, Češkem in v Avstriji namreč sploh ne plačujejo koncesnin ali pa so te kar 12-krat nižje.

Vprašanja poslanca Danijela Krivca se glasijo:

1. Kako oziroma s kakšnimi ukrepi bo Vlada Republike Slovenije pristopila k rešitvi težav, na katere opozarjajo slovenska naravna zdravilišča, da se zniža koncesnine za uporabo termalne vode?
2. Zakaj Vlada Republike Slovenije in pristojna ministrstva glede na to, da turizem izpostavljajo kot enega stebrov gospodarstva in tudi, da so motor razvoja mala in srednja podjetja, ne prisluhnejo prošnjam slovenskih naravnih zdravilišč?
3. Kako Vlada Republike Slovenije in pristojna ministrstva ocenjujejo položaj slovenskih naravnih zdravilišč in nesorazmerno višino koncesnin za uporabo termalne vode?
4. Kaj bodo Vlada Republike Slovenije in pristojna ministrstva storili za razbremenitev slovenskih naravnih zdravilišč, da bodo lahko ta vlagala v razvoj in spodbujanje obiska turistov?

Uvodoma je treba pojasniti, da je skladno z določbami Zakona o vodah (Uradni list RS, št. 67/02, 2/04 – ZZdl-A, 41/04 – ZVO-1, 57/08, 57/12, 100/13, 40/14 in 56/15; v nadaljnjem besedilu: ZV-1) za vsako posebno rabo vode potrebno pridobiti vodno pravico z vodnim dovoljenjem ali koncesijo, odvisno od vrste rabe vode. Za rabo vode za potrebe kopališč, ogrevanje in podobno, če se rabi mineralna, termalna ali termomineralna voda je treba pridobiti koncesijo, kot to določa prvi odstavek 136. člena ZV-1. Koncesijo se podeli proti plačilu, ki je okoljska dajatev za rabo naravnih dobrin, kar je določeno v ZV-1.

V obdobju 2005 – 2013 so bile sprejete štiri uredbe za koncesijo za rabo podzemne vode za dejavnost kopališč in naravnih zdravilišč in ena za koncesijo za rabo termalne vode za potrebe kopališč in ogrevanje prostorov namenjenih turistični dejavnosti. V letu 2015 je bilo sprejetih 22 uredb za koncesijo za rabo termalne vode za dejavnost kopališč in naravnih zdravilišč in 4 za koncesijo za rabo termalne vode za ogrevanje, te uporabniki vode so vodo dejansko že rabili, niso pa še imeli podeljene koncesije, zato so pridobili vodno pravico na podlagi enostavnejšega postopka, tj. brez razpisa. Ureditev tega področja predstavlja ureditev in vzpostavitev spremljanja podeljenih vodnih pravic in dejanske rabe vode, vzpostavitev ustreznih evidenc in nadzora nad odvzemanjem vode, kar je predpogoj za izpolnjevanje ciljev doseganja dobrega stanja voda. Podelitev koncesij v letu 2015 je zagotovila zakonito črpanje vode in odprava

negotovosti, na katere so opozarjali uporabniki vode, kot so nezmožnost pridobivanja kreditov, različnih subvencij in podobno ter odpravo pravne negotovosti uporabnikom vode.

Posamezni koncesionariji, ki so jim bile izdane uredbe in odločbe o izboru koncesionarja za rabo termalne vode konec leta 2015, so vložili tožbe zoper navedene uredbe in odločbe na Upravno sodišče RS. O vseh navedenih tožbah je Upravno sodišče Republike Slovenije že odločilo v lanskem letu, in sicer v korist Republike Slovenije.

Ker gre za plačilo za rabo naravnih dobrin, je osnovni element višine plačila odvisen od letne količine odvzete vode in obsega vodne pravice ter temperaturne razlike med povprečno letno temperaturo vode na ustju vrtine in 12°C, kot je določeno v vseh uredbah o koncesiji iz leta 2015. Koncesnina se obračuna glede na obremenitev voda in ne na prihodek.

Glede trditve poslanca, da zdravilišča na Madžarskem, Slovaškem, Češkem in v Avstriji bodisi sploh ne plačujejo koncesnin bodisi so te kar 12-krat nižje, gre pojasniti, da je treba za rabo vode plačati. To je tako zahteva Direktive 2000/60/ES, zahteva Računskega sodišča RS, kot tudi zahteva notranje vodne zakonodaje. Koncesije za rabo vode so predmet tudi več revizij in poročil Računskega sodišča, prav tako je zagotovitev povračila stroškov ukrepov potrebno za zagotavljanje dobrega stanja voda po Načrtu upravljanja voda na vodnem območju Donave in Jadranskega morja za obdobje 2016-2021 (v nadaljnjem besedilu: NUV II), ki je sprejet na podlagi okvirne vodne direktive, Poročilo o sprejemu NUV II in plačilih za rabo vode je bile oddane v elektronski portal EK - WISE 31.5.2017. Takšne zaveze imajo tudi sosednje in druge države EU. Pojasnjujemo tudi, da po naših informacijah vse članice še niso sprejele NUV II in tudi vse še niso odporočale, zato primerjava novih cenovnih obremenitev rabe voda, oziroma skladnost sedanjih, na podlagi ukrepov iz načrta upravljanja z vodami (NUV II) med državami članicami ni možna. Gre tudi v tem trenutku za neprimerljiv način zaračunavanja rabe vode, ki je do sedaj predvsem temeljil na zgodovinskih ureditvah držav članic.

V sklopu NUV II je bila opravljena ekonomska analiza obremenjevanja voda, katere rezultati predstavljajo ključne ugotovitve oziroma smernice za oblikovanje ustrezne cenovne politike za rabo vode. S cenovno politiko za vode se zagotavlja ustrezen prispevek k povračilu stroškov storitev, povezanih z obremenjevanjem voda, in uporabnike spodbuja h gospodarni rabi naravnih virov. Za dolgoročno izvajanje storitev v zvezi z rabo vode je pomembno, da se povzročitelji obremenitev zavedajo stroškov, ki jih povzročajo, in da so sami odgovorni za kritje le-teh.

V pripravi je Elaborat za razporeditev stroškov rabe vode med različnimi sektorji, ki bo narejen na podlagi potrebnih ukrepov iz potrjene uredbe o načrtu upravljanja na vodnih območjih Donave in Jadranskega morja (NUV II) in 9. člena evropske Vodne direktive. Ta elaborat bo pripravljen v letošnjem poletju in posredovan v postopek za sprejem na Vladi RS z namenom ureditve cenovnega okvira za rabo vode po Zakonu o vodah, in sicer od leta 2018 dalje.

Koncesijo se podeli proti plačilu, ki je okoljska dajatev za rabo naravnih dobrin. Navedene določbe predstavljajo tudi izpeljavo zahtev Direktive 2000/60/ES, ki se nanašajo na zagotovitev nadzora nad odvzemanjem sladke površinske ali podzemne vode ter na zahtevo za upoštevanje načela povračila stroškov storitev, povezanih z obremenjevanjem voda skladno z načelom »plača povzročitelj obremenitve«. V skladu z 9. členom te direktive je treba zagotoviti cenovno politiko za vode, ki zagotavlja ustrezen prispevek k povračilu stroškov, in ki uporabnike spodbuja h gospodarni rabi naravnih virov. Direktiva 2000/60/ES enako zavezuje vse države članice Evropske unije.

Glede same višine plačila koncesnina pojasnjujemo, da lahko **koncesionar sam** pomembno in neposredno **vpliva na samo višino plačila za koncesijo**, kot na primer z:

- **optimalno dejansko rabo,**

- optimalnim izkoristkom toplote, ki se odraža v zmanjšanju količine potrebne vode,
- določitvijo dovoljene količine vode (realna rezervacija),
- reinjekcijo.

Z optimalno rabo termalne vode se lahko vpliva na višino plačila koncesnine. Z optimalnim izkoristkom toplote se lahko zmanjša količina uporabljene vode, po drugi strani, pa se prepreči, da se v površinske vode (kakor je sedaj praksa) izpušča vodo z visokimi temperaturami, kar dodatno obremenjuje okolje. Prav tako lahko koncesionar pomembno vpliva na višino plačila z zmanjšanjem rezerviranih količin vode in s tem čim večjo uskladitvijo z dejansko rabo vode.

Pomembno dejstvo je, da lahko podjetja višino koncesije takoj znižajo z zmanjšanjem rezervacij (dovoljene) termalne vode, to je tiste količine vode, ki jo dejansko ne uporabljajo. Pri nekaterih podjetjih ta višina rezervacij znaša tudi do trikratne količine vode, ki jo dejansko uporabljajo. To je še zlasti pomembno v Pomursko Zalskem bazenu, kjer zaradi zasedenosti razpoložljivih količin s strani podeljenih 30-letnih koncesij, ni možno dodatno povečanje rabe niti za obstoječe uporabnike, niti za uporabnike, ki so oddali vlogo za pridobitev vode v prihodnje. S tem je lahko praktično blokiran razvoj posameznih družb ali pa do izvajanja dejavnosti na tem območju sploh ne bo prišlo.

Drugi način, ki je z vidika okolja najbolj pomemben in s katerim lahko podjetja v prihodnje bistveno zmanjšajo višino koncesnine pa je postopek reinjiciranja (vračanja) vode nazaj v vodonosnik. Gre za možnost, kjer se ob vračanju neonesnažene uporabljene vode zniža vrednost koncesije za 80 % za vsak m<sup>3</sup> vrnjene vode. Hkrati pa se lahko izda novo dovoljenje za rabo teh količin vode. Kot navedeno so največje tovrstne rabe ravno v Pomursko Zalskem bazenu (vodonosniku), kjer je količina vode najbolj omejena, zato je treba ne samo z okoljskega, ampak tudi gospodarskega vidika (nadaljnje delovanje poslovanja teh podjetij), v naslednjih letih nujno vzpostaviti sistem reinjiciranja vode. Neprestana poraba količin vode bo v naslednjih desetletjih, brez njenega vračanja, namreč privedla do takšnega zmanjšanja, da zadostnih količin več ne bo.

**Pri uporabi termalne vode je treba opozoriti tudi na omejeno razpoložljivost vodnega vira. Prav na področju rabe termalne in termomineralne vode v Mursko-Zalskem in Krško-Brežiškem bazenu so zaznani zaskrbljujoči trendi upadanja gladine, ki je posledica odvzemov podzemne vode. Gre za resno problematiko, ki jo ministrstvo rešuje z več ukrepi, kot so zagotovitev uporabe čimvečjega izkoristka vode ob čim manjšem obsegu rabe vode, spremljanje stanja in poročanje, finančni ukrepi ob zagotovljenem vračanju vode, in drugi. Že izvedeno predhodno usklajevanje obsega vodnih pravic z uporabniki vode je pokazalo rezultate, saj ima večji izkoristek ob zmanjšanju obsega podeljene vodne pravice neposreden učinek na samo višino plačila vodne pravice.**

Koncesijska dajatev je oblikovana na podlagi formule, ki upošteva dejansko načrpano termalno vodo in vodno pravico oziroma rezervacije (dovoljene količine vode), ki jih imajo podjetja. Za izračun višine koncesnine je v uredbah o koncesiji za rabo termalne vode iz leta 2015 določeno **postopno plačevanje**. Tako za koncesionarje za termalno vodo za višino plačila koncesij velja prehodno obdobje, in sicer za leto 2016 je ta znašala 60 odstotkov izračunane koncesije po formuli iz uredb, letos znaša 70 odstotkov, za leto 2018 80 odstotkov, za leto 2019 90 odstotkov in šele v letu 2020 bo ta znašala 100 odstotkov. Po podatkih MOP bo celotna višina koncesije po tej formuli v letu 2020, ko bo uvedena polna obremenitev, znašala ob enaki porabi vode in cene energentov približno 2 milijona eur.

Ocenjen je bil vpliv postopnega plačevanja za celotno obdobje, in sicer od leta 2016 do 2019. Za izračun koncesnin za leti 2018 in 2019 so upoštevani isti vhodni podatki kot za leto 2017. Koncesionarji bodo zaradi upoštevanja postopnega plačevanja v obdobju od 2016 do 2019

skupaj plačali 1.992.741,34 eur manj oziroma v povprečju za 498.185,34 eur na leto nižji znesek.

V preteklih letih je bil celotni prihodek podjetij, ki izvajajo tudi tovrstne dejavnosti oziroma rabijo vodo za te namene v Sloveniji, višji od 200 milijonov evrov. V primeru, da podjetja ne bi mogla koristiti termalne vode ali pa z njo ne bi pridobile vse toplote, bi morala takšno odvzeto količino energije nadomestiti z drugimi energenti (plin, kurilno olje, elektrika), in bi bili ti zneski trikrat do desetkrat višji, kar bi bistveno zvišalo stroške podjetij. Podjetja oziroma zdravilišča, ki nimajo možnosti koristiti termalne vode kot energent za ogrevanje, namreč dejansko plačujejo dodatne stroške za ogrevanje.

**Poskrbeti je treba, da bo črpanje vode neovirano tudi v prihodnjih desetih, dvajsetih in tridesetih letih. Koncesijo za rabo termalne vode lahko podjetja znižajo z reinjiciranjem in zmanjšanjem rezervacij, ki so tudi do trikrat večja od dejanske porabe. Koncesionarji lahko z upoštevanjem danih možnosti reinjeksijske, realne rezervacije dovoljenih količin, optimalno dejansko rabo vode in optimalnim izkoristkom toplote, ki se odraža v zmanjšanju količine potrebne vode, sami bistveno vplivajo na znižanje višine koncesnin, na tak način dobljen prihranek pa lahko namenijo lastnemu razvoju. Na MOP je bilo podanih več vlog za povečanje količin za rabo vode ali za nove koncesije, ki pa jim ni mogoče ugoditi ravno iz naslova prevelikih količin rezervirane vode, katere koncesionarji ne rabijo.**

V medresorskem usklajevanju je Ministrstvo za gospodarstvo, razvoj in tehnologijo v svojih stališčih na navedeno problematiko poudarilo, da pričakuje take rešitve, ki bodo omogočale konkurenčno ugodne poslovne pogoje predvsem na področju slovenskega turističnega gospodarstva v primerjavi s turističnimi subjekti sosednjih konkurenčnih držav.